

Aprob,
Avocatul Poporului
Victor Ciorbea

RAPORT

privind vizita desfășurată la Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie
Publică Otopeni

Sumar:

Prezentul Raport, întocmit ca urmare a vizitei la Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei
2. Constatările rezultate din vizita efectuată
3. Recomandări

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În temeiul art. 35 lit. a) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, instituția Avocatul Poporului a efectuat la data de 18 decembrie 2018 o vizită la Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni.

La efectuarea vizitei au participat consilieri din cadrul instituției Avocatul Poporului, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție,

jurist, medic, asistent social și psiholog, precum și domnul reprezentant al Organizației Neguvernamentale Asociația GRADO-Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului.

Vizita a fost făcută inopinat și a avut ca obiective: măsuri de constrângere, persoane vulnerabile, precum și oricare alte aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în Locurile de Detenție.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

a)Aspecte preliminare

Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni funcționează în subordinea Direcției Migrație din cadrul Inspectoratului General pentru Imigrări (IGI) și are o capacitate de 114 locuri de cazare pentru străini luați în custodie publică și 18 locuri pe partea de tranzit.

Din partea centrului a participat la discuții doamna inspector principal, împuternicit șef centru, care a făcut o prezentare generală a situației din Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni.

La momentul vizitei, în centru erau cazați 30 de străini (3 femei și 27 bărbați) ce proveneau din țări precum Pakistan (2 persoane), Irak (4 persoane), Iran (3 persoane), Mongolia (1 persoană), Bangladesh (7 persoane), Columbia (1 persoană), Cuba (1 persoană), Liban (1 persoană), Iordania (1 persoană), Egipt (1 persoană), India (5 persoane), Maroc (1 persoană) și Etiopia (1 persoană), iar o persoană era apatridă. În ziua vizitei au plecat 2 străini, numărul celor rămași fiind de 28. Femeile erau cazate într-o cameră separată. În centru nu erau cazate familii și nici minori.

Perioada de ședere în Centru a fost cuprinsă între câteva zile și 18 luni, în funcție de timpul necesar pentru clarificarea situației juridice. Astfel, durata șederii unei persoane în centru depindea de durata procedurilor pentru achiziționarea biletelor de avion și obținerea documentelor de identitate, precum și de durata procedurilor de azil sau tolerare.

Centrul era compus din două corpuri (corpul A și B), la data vizitei numai unul dintre acestea fiind ocupat, datorită numărului redus de străini cazați. Cele 21 camere existente în cele două corpuri erau dotate cu 4, 6, 8 sau 12 paturi, cu grupuri sanitare proprii, fiecare persoană beneficiind de pat individual și cazarmament.

Corpul A, compartimentat pe mai multe nivele, cuprindea spații pentru birouri (personal angajat și personal al organizațiilor neguvernamentale), 12 camere de cazare, izolatoare, o cameră de vizită, sală de activități recreative, cabinet medical, sală de tratament, club, o sală de consiliere psihologică.

Camerele de cazare erau dotate cu câte patru paturi prevăzute cu saltele în stare bună, dulap de metal, masă, scaune și televizor. Starea de curățenie a camerelor era bună, acestea fiind bine luminate natural, iar temperatura în încăperi era corespunzătoare. **S-a constatat lipsa mobilierului din unele camere.** În imediata apropiere a camerelor se aflau grupurile sanitare prevăzute cu chiuvetă, toaletă turcească, cădiță duș, însă **nicio cameră nu avea grup sanitar dotat corespunzător pentru persoanele cu deficiențe locomotorii.** Menționăm că, la data vizitei, în centru era cazată o persoană care folosea cârje și care acuza dureri la un picior, dureri cauzate de o fractură mai veche care nu a fost tratată corespunzător în țara de origine. Echipa de vizită recomandă conducerii centrului dotarea camerelor de cazare cu mobilier corespunzător, cât și amenajarea unui grup sanitar, astfel încât să corespundă nevoilor persoanelor cu deficiențe locomotorii.

Potrivit art. 103 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată, centrele sunt înființate, organizate, autorizate sanitar, amenajate și dotate astfel încât să ofere condiții adecvate de cazare, hrană, asistență medicală și igienă personală.

Pe holul de trecere între cele două corpuri de clădire era amenajat un spațiu pentru activități sportive, dotat cu masă de tenis și ping-pong. La parter este amenajată bucătăria și sala de mese.

Camerele erau prevăzute cu sisteme de siguranță, ușile fiind blocate din exterior, iar la fereastră erau amplasate gratii. Pe holuri erau amplasate sisteme de supraveghere. Beneficiarii nu puteau ieși din camere decât pentru programul de masă și activități cultural-educative și recreative, inclusiv în aer liber. Din interviurile cu beneficiarii și potrivit informațiilor furnizate de conducerea centrului, a rezultat faptul că aveau ușile deschise în intervalul orar 08:30-13:00 (femeile și persoanele vulnerabile) și 13:00-19:00 (bărbații), acest fapt datorându-se numărului mic de străini cazați. Acestora le era asigurat accesul pe terasa situată la etajul la care erau amenajate camerele de cazare sau pe terenul de sport.

Curățenia în spațiile comune se asigura de personalul angajat, iar în camere se asigura de către beneficiari. Centrul punea la dispoziție materiale de curățenie sau de igienă personală, iar întreținerea îmbrăcămintei se realiza de către beneficiari, centrul fiind dotat cu mașini de spălat automate. **Centrul nu avea amenajate spații pentru uscarea rufelor, acestea erau întinse pe laturile paturilor sau pe calorifere.** Echipa de vizită recomandă conducerii centrului amenajarea unor spații pentru uscarea rufelor, astfel încât beneficiarii să nu mai usuce rufe în spații neventilate corespunzător.

În camera de vizită și pe holuri erau expuse afișe privind drepturile, obligațiile, interdicțiile și sancțiunile disciplinare aplicabile pe timpul cazării lor în centru, prevederile legilor din România, regulamentul centrului de cazare, traduse în mai multe limbi străine. Pe mese erau expuse pliante în mai multe limbi străine ce cuprindeau informații privind drepturile persoanelor luate în custodie publică. De asemenea, erau afișate programul zilnic, programul de audiențe, programul de cumpărături, precum și numerele de telefon, fax și adresa de e-mail a centrului, numărul de telefon al unei organizații neguvernamentale.

Sala de activități recreative era prevăzută cu mese, scaune, dulapuri, cărți, dicționare în limbi străine, cutii cu puzzle.

Spațiul de joacă pentru copii era dotat cu jucării și jocuri, la data vizitei spațiul era încuiat datorită faptului că în centru nu se aflau cazați minori. La solicitarea echipei

de vizită, acesta a fost deschis, constatându-se că în acest spațiu se afla un **număr redus de jucării și jocuri pentru copii**. Chiar dacă în anul 2018 nu au fost decât doi minori (5 și 15 ani), se impunea dotarea spațiilor în mod corespunzător, pentru a fi pregătite în situația în care vor fi cazați și minori.

Centrul avea amenajată o bibliotecă, dotată cu un număr corespunzător de cărți, de unde străinii puteau împrumuta cărți și o sală de fitness dotată cu biciclete, accesul în aceste spații fiind asigurat în intervalul orar stabilit conform programului de activități. În cadrul activităților de socializare, o parte a beneficiarilor jucau șah.

În curtea interioară era amenajat un spațiu pentru activități sportive (teren de baschet). În cadrul interviurilor, străinii au declarat că în perioada sezonului rece nu doreau să iasă afară pentru că le era frig.

Referitor la structura de personal erau prevăzute 70 de posturi: 53 personal în serviciu pază și protecție, 5 personal medical, 1 post de psiholog, 10 personal administrativ și secretariat. Erau vacante 4 posturi de pază, un post de fochist și un post de lucrător la bucătărie. O persoană se afla în concediu de îngrijire copil. În fiecare tură exista cel puțin o femeie.

Potrivit celor comunicate de reprezentanta centrului, erau **situații în care personalul era insuficient**, situații care se rezolvau prin aducerea angajaților din timpul lor liber, **astfel că suplimentarea schemei de personal cu posturi pentru pază și administrativ era o necesitate.**

Comunicarea dintre personal și străini se desfășura adesea cu dificultate, din cauza barierelor lingvistice. În centru nu existau traducători autorizați, pentru interpretare făcându-se apel la alți străini, în măsura în care aceștia cunoșteau o limbă străină și dacă personalul îi considera de încredere. **În special activitatea de asistență psihologică se desfășura cu dificultate.** Persoanele cazate beneficiau de traducător autorizat doar în fața instanței.

b) În ceea ce privește persoanele vulnerabile, la data vizitei, în centru nu erau cazate persoane cu dizabilități, persoane vârstnice sau oricare altă persoană ce face parte din categoria persoanelor vulnerabile.

Conform declarațiilor psihologului, din luna aprilie 2018 până la momentul vizitei (perioada 01.04.2018-18.12.2018), în centru au fost custodiate următoarele categorii de persoane vulnerabile: 4 persoane cu tratament psihiatric, 1 persoană cu istoric de consum de substanță (pozitivă la testare), nici o persoană cu dizabilități sau victime ale torturii în țările de origine, 11 femei singure, 2 familii monoparentale și 1 familie cu un copil. În anul 2018 un număr de 4 străini au fost în refuz de hrană, iar din consultarea Registrului psihologului a reieșit că aceștia au beneficiat de consiliere psihologică. Psihologul centrului a acordat consiliere pentru persoana vulnerabilă identificată ca fostă consumatoare de droguri.

Nu exista o evidență a persoanelor vulnerabile care au fost cazate în centru.

c) În ceea ce privește utilizarea mijloacelor de constrângere în cazul străinilor cazați în centru, din consultarea registrului de incidente s-a constatat că, în anul 2018, până la data vizitei, au fost aplicate străinilor două sancțiuni cu avertisment, o sancțiune cu suspendarea dreptului la vizită, și 16 sancțiuni cu izolarea, iar în anul 2017 au fost aplicate 21 de sancțiuni cu izolarea. Izolarea a fost aplicată în situațiile încălcării de către străini a interdicțiilor prevăzute de art. 40 lit. a), b), c), d) și e), f) din Regulamentul de ordine interioară al centrelor regionale de proceduri și cazare a solicitanților de azil aprobat prin Ordinul nr. 121/2014, potrivit căroră, pe timpul cazării în centru, străinilor le este interzis: *a) să inițieze, să organizeze, să sprijine, să participe sau să desfășoare orice acțiuni, manifestații sau întruniri care aduc atingere siguranței personalului și ordinii interioare în centru; b) să exercite acte de violență asupra personalului, persoanelor care execută misiuni în centru sau care se află în vizită, asupra celorlalți străini cazați, precum și asupra oricăror altor persoane; c) să incite, să organizeze, să sprijine sau să participe la acte de indisciplină, revoltă, răzvrătiri, acte de nesupunere active sau pasive ori alte acțiuni violente, în grup, de natură să periclitizeze ordinea, disciplina și siguranța centrului; d) să părăsească incinta centrului fără aprobare; e) să amenințe personalul, persoanele care execută misiuni în centru sau care se află în vizită, ceilalți străini cazați în centru, precum și oricare altă persoană; f) să se exprime în public, prin limbaj, gesturi sau acte obscene.* În anumite cazuri

străinii cazați în centru au fost temporar imobilizați de către personalul centrului, cu mijloacele din dotare, potrivit art. 47 alin. (1) lit. a) și b) din același regulament.

Existau 2 camere de izolare disciplinară, măsura izolării disciplinare fiind instituită pe o durată de 24 de ore, cu aprobarea conducătorului centrului, nefiind menționate plângeri formulate de străini împotriva acestei măsuri.

Pentru a evita conflictele, persoanele custodiate erau cazate pe criterii de religie, naționalitate, preferințe individuale, putând solicita să fie mutate dintr-o anumită cameră în cazul în care nu se înțelegeau cu persoanele cazate în cameră, precum și în cazul persoanelor nefumătoare.

Conform informațiilor furnizate de șefa centrului, apăreau situații conflictuale între migranți, iar o parte dintre acestea erau prevenite prin prezența psihologului, care discuta cu străinii.

Potrivit Registrului psihologului au beneficiat de intervenție psihologică persoanele care au avut conflicte spontane soldate cu agresiuni fizice și în unele cazuri psihologul a făcut recomandări către medicul centrului și către personal (pentru monitorizare medicală, tratament de specialitate, observarea atentă pe perioada cazării în centru etc.).

Conform Registrului de auto și heteroagresiuni/mărci traumatice, în anul 2017 existau consemnate opt cazuri de agresiuni, iar în anul 2018 erau consemnate cinci cazuri de agresiuni. În registru au fost consemnate cazuri de agresiuni între migranți și autoagresiuni în scop protestatar/demonstrativ, automutilări la persoane care ulterior au fost diagnosticate cu tulburare psihică. La data vizitei nu erau persoane cu indicație de tratament psihotrop. Conform declarațiilor șefei centrului, leziunile provocate prin actele de autoagresiune au fost superficiale, care nu au necesitat suturi sau apelarea Serviciului Național Unic de Urgență 112.

d)Alte aspecte

1. Referitor la asistența medicală a persoanelor custodiate, aceasta era asigurată de un medic și patru asistenți medicali, schema cu personalul medical fiind completă. Serviciul medical avea Autorizație Sanitară de Funcționare în termen. La parterul clădirii – corpul A - se găsea cabinetul medicului, cabinetul de consultații, sala de

tratamente și fizioterapie. La etaj, unde erau și camerele de cazare, se găsea cabinetul de consultații, sala de tratamente și o cameră cu destinația izolator medical/infirmerie. Izolatorul dispunea și de grup sanitar propriu, astfel încât se puteau caza în mod corespunzător persoanele în carantină sau cazurile de boli transmisibile. În izolator nu se afla nici o persoană cazată la momentul vizitei.

Cabinetul medical dispunea de materiale sanitare și de dezinfecție în cantități suficiente. Aparatul de urgență era dotat conform baremului în vigoare și avea și alte medicamente, în funcție de ponderea unor afecțiuni. Aprovizionarea cu medicamentele recomandate la nivelul cabinetului medical al centrului sau ca urmare a consulturilor de specialitate era asigurată de către medicul care deservea centrul în baza unui referat de necesitate.

Programul de lucru al medicului era de 7 ore/zi în zilele lucrătoare, iar în situațiile de urgență era solicitat și în afara programului. Asistenții medicali lucrau în ture și asigurau continuitatea asistenței medicale.

Consultațiile medicale se acordau conform unui program afișat pe ușa cabinetului. Din precizările făcute de șeful centrului, asistența medicală era asigurată în permanență, ca urmare existau perioade în care medicul își desfășura activitatea în lipsa unui asistent medical.

Cu toate acestea, în ziua vizitei, echipa s-a confruntat cu situația în care medicul centrului era în concediu de odihnă, asistentul medical din tură fiind învoit pentru rezolvarea unor probleme personale și niciun alt cadru medical nu a fost desemnat înlocuitor. Urmare a faptului că echipa de vizită a considerat necesară discuția cu un angajat al cabinetului medical, șeful centrului a solicitat prezentarea medicului la centru. În consecință, medicul centrului s-a prezentat și a răspuns întrebărilor echipei de vizită, punând la dispoziție documentele solicitate.

Toate persoanele custodiate aveau întocmită fișa medicală unde erau consemnate consultațiile acordate la cabinetul centrului, consultațiile de specialitate în alte unități medicale, scrisori medicale, bilete de ieșire din spital. În situația părăsirii centrului sau la cererea persoanelor custodiate, medicul centrului întocmea o scrisoare medicală pentru persoanele cu afecțiuni cronice. În situația în care consultația străinilor la

primirea în centru era acordată de asistentul medical, persoana era evaluată și dacă se constatau probleme, se anunța imediat medicul.

Dacă în timpul programului de consultații al medicului survineau urgențe, acestea erau consultate și dacă se impunea, erau transportate la o unitate sanitară din rețeaua Ministerului Sănătății - transportul pacienților se făcea prin solicitarea serviciului 112 sau cu ambulanța din dotarea centrului, în funcție de caz.

De precizat că **centrul nu dispunea de cabinet dentar, asistența stomatologică a străinilor neputând fi asigurată corespunzător**, situație semnalată și cu prilejul întrevederilor cu străinii. Medicul centrului a precizat că urgențele erau rezolvate prin transportarea persoanelor la cabinete stomatologice din oraș.

Au fost puse la dispoziția echipei de vizită registrele existente la nivelul cabinetului medical: Registrul de consultații în care erau consemnate până la data vizitei 1.231 de consultații, Registrul medicamente aparat de urgență, Registrul medicamente personale bolnavi cronici, Registrul decese – nu s-a înregistrat nici un deces în 2018, Registrul evidență gravide, Registrul administrare tratamente – la data vizitei erau două persoane în tratament: o persoană pentru afecțiuni cronice și o persoană pentru afecțiune acută, Registrul prescripție și administrare tratament psihotrop – în anul 2018 au fost 30 de persoane care au urmat tratament psihotrop, tratamentele erau administrate supravegheat, de către personalul medical și consemnate în registrul de tratamente,

Echipa de vizită a constatat lipsa semnăturii pacientului pentru unele consultații și cele mai multe consemnări nu aveau semnătura/parafa cadrului medical care a acordat consultația și îngrijirile medicale. Au fost cazuri în care cadrul medical, în urma examinării leziunilor, a făcut recomandarea de transport al persoanei custodiate la un serviciu de urgență pentru sutura plăgilor sau pentru investigații medicale de specialitate. Conform consemnărilor, au fost persoane care au refuzat deplasarea la o unitate medicală specializată în vederea efectuării investigațiilor și acordării tratamentului corespunzător, situație în care viața persoanei ar putea fi pusă în pericol. Refuzul s-ar fi putut datora atât unei stări de tensiune emoțională înainte și după eveniment, cât și unei dificultăți de comunicare într-o limbă cunoscută.

Echipa de vizită recomandă ca în toate situațiile de vătămări care pun în pericol sănătatea sau viața persoanei, aceasta să fie transportată la o unitate medicală care îi poate acorda asistență medicală de specialitate, conform prevederilor art.17 alin.(1) lit. (m) din Legea 122/2006 privind azilul în România, actualizată, - *dreptul de a primi gratuit asistență medicală primară și tratament corespunzător, asistență medicală spitalicească de urgență, precum și asistență medicală și tratament gratuit în cazurile de boli acute sau cronice care îi pun viața în pericol iminent, prin sistemul național de urgență și prim ajutor calificat.*

Cu privire la Registrul de internări în infirmerie, s-au constatat că au fost internate persoanele care prezentau afecțiuni parazitare, o persoană imobilizată în aparat gipsat, persoane care aveau indicație de tratament perfuzabil și două persoane cu diagnostic/suspiciune de boală contagioasă. În Registrul de boli transmisibile în anul 2017 ponderea afecțiunilor a fost reprezentată de pediculoză și scabie, iar în 2018 o persoană a fost diagnosticată cu prurit acarian și o persoană cu pleurezie în observație etiologică.

Potrivit Registrului de internări în spitale, în anul 2017 au fost cinci internări (patru la psihiatrie și una la neurologie), iar în 2018 au fost două internări (una la psihiatrie pentru tulburare de adaptare cu agitație psiho-motorie și autoagresiune și o internare la pneumologie, persoana fiind diagnosticată cu tuberculoză pulmonară). Din studierea documentelor medicale, persoanelor custodiate care au fost contactați cu cei diagnosticați cu boli contagioase, li s-a făcut screeningul pneumologic.

În Registrul de evidență a străinilor introduși/scoși în/din centru era consemnată starea de sănătate a migranților, atât la intrarea, cât și la plecarea din centru.

În Registrul refuz de hrană în anul 2018 au fost patru străini care au intrat în refuz de hrană. Perioada maximă de protest a fost de 12 zile. Consultațiile de monitorizare erau consemnate în fișa medicală și în registrul de consultații.

În urma discuțiilor avute cu medicul centrului, echipa de vizită a fost informată cu privire la un proiect al Inspectoratului General pentru Imigrări ce are în vedere ca străinii intrați în centre să beneficieze de testare rapidă pentru depistarea infecției cu HIV, HVB, HVC, TBC, sifilis. Aceste testări erau asigurate temporar de ONG-uri.

În urma discuțiilor purtate cu străinii, echipa de vizită a reținut diverse aspecte.

Nemulțumirea persoanelor cu afecțiuni cronice s-a datorat faptului că au fost prezentate abia după 5 până la 9 săptămâni de la intrarea în centru la consultații de specialitate, fapt constatat și din examinarea documentelor medicale. Aceștia au afirmat că la momentul primirii în centru au prezentat simptomele acutizării unor afecțiuni cronice, solicitând în acest sens, o evaluare medicală de specialitate. Câteva persoane custodiate și-au exprimat nemulțumirea cu privire la calitatea hranei (ex. orezul din pilaf era fiert prea mult) și că uneori porțiile erau prea mici. Una din persoanele străine, în timpul interviului a devenit anxioasă, ușor agitată, pe măsură ce relatează că în urma convorbirilor telefonice cu familia din țara de origine, a aflat că aceasta era persecutată. Starea psihologică a persoanei străine, potențial foarte fragilă, impunea evaluare psihologică, eventual și psihiatrică. Directiva 2013/33/UE la art. 25 alin. (1) și (2) prevede că: Statele membre se asigură că persoanele care au suferit torturi, violuri sau alte forme de violență gravă primesc tratamentul necesar pentru prejudiciile cauzate de astfel de acte, în special accesul la un tratament sau la îngrijiri medicale și psihologice adecvate. În urma consultării documentelor, a reieșit că această persoană a fost evaluată de către psihologul centrului, însă în continuare nu a fost făcut nici un alt demers pentru îmbunătățirea stării psihice a acesteia, nu au existat ședințe de asistență psihologică recuperatorie, activități desfășurate în cadrul unui program de profilaxie psihologică etc.

Persoanele custodiate primeau lunar produse pentru igiena personală din partea centrului și din partea Consiliului Național Român pentru Refugiați (CNRR).

Referitor la hrană, blocul alimentar care funcționa într-un corp de clădire separat era autorizat sanitar. Personalul care deservea blocul alimentar avea avizul de medicina muncii. Starea de curățenie era corespunzătoare, de asemenea vestiarele și grupurile sanitare ale personalului erau igienizate. Bucătăria dotată corespunzător cu mobilier și veselă, dispunea de frigidere în care alimentele erau păstrate pe categorii. În frigiderul destinat păstrării probelor alimentare existau eșantioane din alimente, care erau păstrate 48 de ore.

Mâncarea se prepara și era transportată la centru de la Inspectoratul General al Jandarmeriei cu o autoutilitară frigorifică. Meniurile respectau norma calorică și

apartenența religioasă a persoanelor custodiate. La data vizitei nu existau străini cărora să le fie recomandat regim alimentar. În anul 2018 au fost trei străini care au beneficiat de regim alimentar pentru diabet. Pentru o persoană din India care era vegetariană, mâncarea se pregătea separat. Conform informațiilor furnizate de reprezentanții centrului, prin colaborarea cu Fundația Consiliul Național Român pentru Refugiați (CNRR), se asigura un supliment de fructe, legume și lactate.

Masa de prânz corespundea normei calorice pentru un adult și din punct de vedere organoleptic. La momentul vizitei în centru nu se aflau cazați copii sau gravide care să necesite o alimentație adecvată.

2. Referitor la asistența socială, deși centrul dispunea de spații pentru desfășurarea de activități cultural-educative și recreative, inclusiv în aer liber, nu se realizau astfel de activități datorită lipsei personalului de specialitate. În cadrul interviurilor, o parte a străinilor au menționat că nu le erau propuse nici un fel de activități, în afara discuțiilor individuale pe care le puteau avea cu psihologul, și aceasta numai la solicitarea lor expresă.

Cu privire la activitățile cultural-educative și recreative, inclusiv în aer liber și participarea la activități de consiliere, nu exista angajat un asistent social care să realizeze o evaluare a nevoilor fiecărui beneficiar și care să stabilească un plan de intervenție specific, atribuțiile acestuia fiind parțial acoperite de personalul asigurat de organizațiile neguvernamentale ce desfășurau diverse activități în centru.

Activitățile de asistență socială se realizaseră prin proiecte ale organizațiilor neguvernamentale. Din declarațiile reprezentanților centrului erau încheiate colaborări cu următoarele organizații neguvernamentale: Organizația Internațională pentru Migrație - OIM, Consiliul Național Român pentru Refugiați - CNRR, JRS - Asociația Serviciul Iezuiților pentru Refugiații din România.

CNRR oferea consiliere și asistență juridică, realizând vizite săptămânale în centru pentru a monitoriza situația cazurilor vulnerabile și a oferi beneficiarilor consiliere socială/juridică, la cererea acestora. Suplimentar serviciilor de consiliere juridică oferite, CNRR asigura și supliment de hrană, îmbrăcăminte și încălțăminte. De asemenea, CNRR a organizat în anul 2018, în spațiul pentru activități sportive al

centrului, un campionat de ping-pong și șah și concursuri de tenis de masă, încercând să atragă în activități de petrecere a timpului liber cât mai mulți străini.

OIM asigura consiliere juridică pentru repatriere voluntară asistată și reintegrare, asigurând celor interesați costul cheltuielilor aferente, iar JRS realiza consilierea juridică asigurând, la cerere, avocat pentru străinii care contestau hotărârile pronunțate în faza de judecată a procedurii de azil (pentru străinii care solicitau acces la o nouă procedură).

Din declarațiile reprezentanților centrului, străinii erau informați despre motivul luării lor în custodie publică și despre drepturile, obligațiile, interdicțiile și sancțiunile disciplinare aplicabile pe timpul cazării lor, imediat după aducerea în centru. Referitor la acest aspect, informarea se realizase prin semnarea, de către persoana custodiată, a unui înscris redactat în limba pe care aceasta o vorbea sau o înțelegea. În cadrul interviurilor cu beneficiarii, unul dintre aceștia a sesizat faptul că **nu a fost informat cu privire la posibilitatea de a folosi telefonul mobil**. La data vizitei, comunica cu familia pe telefonul centrului, alimentarea contului fiind realizată de familie. Conform instrucțiunilor afișate pe hol, durata unui apel telefonic era limitată la 15 minute. Străinii primeau lunar o cartelă de telefon de 5 euro și își puteau cumpăra cartele de telefon din banii proprii.

Pe holul pe care se aflau camerele persoanelor cazate în centru exista un telefon fix cu cartelă, care nu funcționa la momentul vizitei și care, din relatările persoanelor custodiate și ale personalului, se strica frecvent. Existau, de asemenea, 2 telefoane mobile pe care străinii le puteau folosi pentru a primi apeluri sau pentru a telefona în România.

Cu privire la asigurarea exercitării drepturilor străinilor în cadrul centrului, potrivit Registrului de evidență a persoanelor care vizitează străinii cazați în centru, numărul vizitelor primite în cursul ultimei 30 de zile (16.11.2018-18.12. 2018) era de aproximativ 32, beneficiarii fiind vizitați de către soție (4 cazuri), prieteni (23 cazuri), frate (3 cazuri), fiică (1 caz), avocat (2 cazuri). Personalul centrului realiza monitorizarea vizitelor, în aceste spații fiind amplasate camere de supraveghere.

În ceea ce privește programul zilnic al străinilor, acesta era stabilit în conformitate cu prevederile actelor normative în vigoare, programul de vizite fiind stabilit pentru zilele de marți, vineri și duminică.

Efectuarea de cumpărături se făcea cu ajutorul personalului de serviciu, listele cu necesarul de cumpărături fiind predate acestora, urmând ca realizarea cumpărăturilor să se facă în fiecare zi de sâmbătă. De asemenea, pe coridorul dintre camerele în care erau cazați străinii era amplasat un frigider unde aceștia își păstrau alimentele.

În fiecare corp al centrului exista amplasată o cutie de sesizări unde străinii puteau depune cereri, sesizări sau plângeri. Din declarațiile reprezentanților centrului, solicitările străinilor erau formulate verbal, iar în urma discuțiilor acestora cu reprezentanții centrului și în măsura în care acestea puteau fi îndeplinite, s-au luat toate măsurile legale. S-a precizat, de asemenea, că se verifica zilnic conținutul cutiei, iar în anul 2018 nu au fost formulate sesizări.

Cu privire la solicitări ale străinilor pentru asigurarea accesului în centru a reprezentanților cultului al cărui adept era beneficiarul solicitant, s-a constatat că nu au fost astfel de solicitări.

Un număr redus de străini a trimis sau primit corespondență. Transmiterea corespondenței se realiza prin intermediul serviciilor poștale sau de curierat, cu sprijinul reprezentanților organizațiilor neguvernamentale care desfășurau activitate în centru.

Comunicarea dintre personal și străini se desfășura cu dificultate, din cauza barierei lingvistice. Unul dintre străini, care cunoștea limba română, a declarat echipei de vizită că străinilor **nu le sunt explicate drepturile.**

3. Referitor la asistența psihologică, în cadrul centrului era angajat un psiholog din luna aprilie, anul 2018, care avea drept de liberă practică în specialitatea *Psihologie aplicată în domeniul securității naționale*, fiind atestat profesional în condițiile Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România. Acesta a participat la cursuri de formare profesională continuă.

Centrul dispunea de un cabinet psihologic cu dotări corespunzătoare pentru desfășurarea activităților de tip psihologic, care întrunea condițiile privind confidențialitatea actului profesional și securitatea emoțională a beneficiarilor, în conformitate cu prevederile art. 32 alin. (1) și (2) ale Hotărârii nr. 1/2006 a Comitetului director al Colegiului Psihologilor din România.

Asistența psihologică acordată în centru semnifica în principal desfășurarea activităților de evaluare psihologică, iar principalele metode utilizate erau observația, convorbirea, metoda biografică etc. Anterior evaluării, se completa Acordul de participare la activitățile de evaluare și intervenție psihologică. Conform Procedurii privind activitatea de asistență psihologică în cadrul Centrelor de custodie publică din subordinea Direcției Migrațiune – Inspectoratul General pentru Imigrări, „evaluarea psihologică se desfășoară, de regulă, în primele 24 de ore de la introducerea asistatului în Centru”, iar această activitate se finalizează prin completarea Fișei de observație psihologică, în termen de 5 zile, însă **în urma consultării dosarelor persoanelor custodiate a fost identificată o persoană care nu avea întocmită Fișa de observație psihologică.**

Evaluarea era înregistrată în Registrul de evidență a asistenței psihologice, iar concluziile evaluării în Fișa de observație psihologică. În Registru erau consemnate 273 de intervenții, din luna aprilie 2018. Documentele întocmite de psiholog erau Acordul de participare, Fișa de observație și consemnările din Registru. **Nu erau întocmite Rapoarte de evaluare psihologică, Programe de profilaxie psihologică pentru persoanele custodiate identificate cu vulnerabilități psihologice sau probleme privind funcționarea psihologică în centru (cu stabilirea scopului, a obiectivelor, a perioadei de desfășurare, activități etc.), Programe de observare psihocomportamentală, în special pentru persoanele vulnerabile etc.**

Conform Registrului, străinii cazați în centru au beneficiat de mai multe tipuri de servicii psihologice: convorbiri în vederea cunoașterii dinamicii emoționale și afective, conturarea relației de asistență psihologică, completarea foii de observație, intervenție psihologică primară. **Registrul nu era completat integral, de exemplu la rubrica Concluzii și recomandări (34 de cazuri) și nu era consemnată nici o ședință de asistență psihologică recuperatorie, activități desfășurate în cadrul unui program de profilaxie psihologică etc.**

În urma consultării dosarelor persoanelor cazate în centru, au fost identificate mai multe persoane care aveau completate Fișa de observație psihologică, fiind identificate și consemnate diverse probleme (accese de plâns, afirmativ tratament psihiatric în țara de origine, probleme psihice, tristețe, apatie, afirmativ tentative de suicid, întrerupere a

tratamentului psihotrop, probleme legate de agresivitate, iritabilitate, insomnie de adormire, comportament dezadaptativ, controlat cu dificultate, agresivitate etc.), dar în toate aceste cazuri nu s-a acordat intervenție psihologică, cu excepția unei singure ședințe. Potrivit foii de observație nu erau consemnate alte ședințe de asistență psihologică. Astfel, pentru nici un beneficiar nu a fost elaborat un plan de intervenție psihologică, cu stabilirea unor ședințe de consiliere psihologică, în funcție de vulnerabilitățile și nevoile identificate, **nu erau consemnate ședințe de asistență psihologică recuperatorie, activități desfășurate în cadrul unui program de profilaxie psihologică etc.** Exceptând întocmirea Fișei de observație, psihologul nu desfășura și alte tipuri de activități, de exemplu Programe de profilaxie psihologică (grupul țintă putând fi reprezentat de persoanele identificate cu vulnerabilități psihologice sau probleme privind funcționarea psihologică în centru, conform Procedurii, iar obiectul programului de profilaxie putând fi un străin sau un grup țintă de persoane).

Nu au existat tentative de suicid în anii 2017-2018.

Având în vedere cele de mai sus, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

conducerii Centrului de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică

Otopeni să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

a) Referitor la persoanele vulnerabile

- Întocmirea unei evidențe stricte cu privire la persoanele vulnerabile cazate în centru;

- Implementarea programelor de profilaxie psihologică pentru persoanele identificate cu vulnerabilități psihologice sau probleme privind funcționarea psihologică în centru, și a Programelor de observare psiho-comportamentală, în special pentru persoanele vulnerabile;

b) Alte aspecte

1. Referitor la asistența medicală

- Asigurarea permanenței medicale în centru, având în vedere că la data vizitei aceasta nu era asigurată nefiind prezent niciun cadru medical;
- Identificarea unei forme de colaborare permanentă cu un medic stomatolog;
- Luarea la cunoștință prin semnătură de către străin despre consultațiile și tratamentele acordate, precum și semnarea/parafarea de către cadrul medical care a acordat consultațiile și îngrijirile medicale;
- Transportarea la o unitate medicală pentru acordarea asistenței medicale de specialitate a persoanelor care au suferit vătămări care pun în pericol sănătatea sau viața acestora;
- Programarea și prezentarea la consultații de specialitate a persoanelor străine cu afecțiuni medicale sau simptomatologie psihiatrică într-o perioadă de timp cât mai scurtă (maxim 7 zile);
- Pregătirea corespunzătoare a hranei, astfel încât să respecte preferințele și cultura persoanelor custodiate, cu posibilitatea de suplimentare, la cerere, a porțiilor de mâncare;

2. Referitor la asistența socială

- Angajarea de personal și specializarea personalului existent pentru implicarea persoanelor cazate în centru în diferite activități de timp liber, culturale, educative, de consiliere etc; efectuarea demersurilor necesare în vederea suplimentării posturilor din serviciul pază și protecție, precum și administrativ;
- Organizarea și desfășurarea unor programe cu caracter cultural-educativ sau recreațional ori programe de consiliere, implicând în aceste activități străinii aflați în centru;
- Asigurarea funcționalității aparatelor telefonice, astfel încât străinii să poată menține permanent legătura cu familia, prietenii sau oricare altă persoană care îl poate ajuta în cadrul procedurilor;
- Asigurarea informării străinilor cu privire la toate drepturile pe care le au, într-o limbă înțeleasă de aceștia;

3. Referitor la asistența psihologică

-Intensificarea activităților de intervenție psihologică primară/consiliere/psihoterapie/ asistență psihologică recuperatorie etc. și consemnarea acestora în Fișa de observație a asistatului și în Registrul de evidență a actelor profesionale;

- Completarea de către psiholog a tuturor rubricilor dedicate concluziilor și recomandărilor din Registrul de evidență a asistenței psihologice acordate străinilor cazați în centru;

- Completarea Fișelor de observație pentru toate persoanele asistate din centru.

București, 12 aprilie 2019